

4

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

5

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»

1961

З М І С Т

Стор.

Звернення Центрального Комітету КПРС, Президії Верховної Ради СРСР і уряду Радянського Союзу	1
<i>С. Бабишин</i> — Колгоспні дошкільні установи — на шляху перебудови	3
Відмінники дошкільної справи	
<i>І. Паліївець</i> — Сила дружби	5
<i>І. Ходорківський</i> — Справа, любов'ю зігріта	7
<i>О. Захарова</i> — Все життя — дітям	8
Віддана своїй справі	10
Вихованню дітей — всі творчі сили	10
Вони борються за високу якість роботи	11
<i>О. Леценко</i> — Методика навчання переказу дітей старшого дошкільного віку	13
З ДОСВІДУ	
<i>М. Максименко</i> — Про інтернаціональне виховання	21
БЕСІДИ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ	
<i>Є. Сухенко</i> — Особливості мови дітей дошкільного віку та шляхи її розвитку	24
<i>Т. Караманенко</i> — Дитячий ляльковий театр	27
<i>Т. Караманенко, О. Преображенський</i> — Веселі зайчата, Городники, Зайчикова тьотя. Оце фокус	31
<i>Г. Орлова</i> — Петрушка і Кирюшка	36
ПРИРОДА НАВКОЛО НАС	
<i>В. Володін</i> — Турбота про малят	38
ВІДПОВІДІ ЧИТАЧАМ	
<i>П. Защита, Д. Рафалович</i> — Порядок надання та оплати чергових відпусток	39
КРИТИКА ТА БІБЛІОГРАФІЯ	
<i>В. Савенко</i> — Твори Грицька Бойка для дітей	41
ПЕДАГОГІЧНЕ ЖИТТЯ	
<i>М. Ільченко</i> — У Міністерстві освіти Української РСР	43
<i>Н. Яришева</i> — Наукова конференція	43
<i>П. Касьянова, Л. Плохута</i> — Семінари-практикуми	44
<i>Л. Машек</i> — Студенти в дитячому садку	45
<i>Г. Гейко</i> — Зауваження і побажання читачів	46

Редакційна колегія

Д. О. Дорохова, Н. О. Красіна, Н. Ю. Переверзева, Є. К. Сухенко, Г. І. Сушан
(головний редактор), *П. С. Ходченко, Т. І. Цвеліх, П. Р. Чамата, М. Є. Шевченко.*

Журнал «Дошкольное воспитание»
(на українском языке)

Техредактор *О. О. Чала.*

Коректор *М. М. Толстой.*

Адреса редакції: Київ 53, Ю. Коцюбинського, 5. Тел. 5-21-29, дод. 3-12.

БФ 19697. Замовлення К-93. Тираж 20456. Друк. арк. 3, умовн. арк. 4,1. Обл.-видавн. арк. 5. Формат паперу 70×108¹/₁₆. Підписано до друку 4.V 1961 р.

Київська обласна друкарня, вул. Леніна, 19.

запропонувати знайти предмет за однією ознакою, назвати в кімнаті всі предмети червоного кольору, круглої або трикутної форми, все м'яке або гостре тощо.

В таких іграх виховується дитяча спостережливість, розвивається мова. Дитина 5—6 років починає вже розповідати про бачене чи пережите, проте вона розповідає незв'язно, незрозуміло, переходить від однієї події до іншої без логічної послідовності, а в школі — вона повинна відповідати послідовно. Отже, починаючи з 6 років, дитину треба навчати розповідати зрозуміло, зв'язно. Коли вона розповідає, потрібно іноді їй зауважити: «Розповідай зрозуміліше», а потім ставити запитання: «Що трапилось?», «З ким ви були?», «Коли?» тощо.

Відповідаючи на запитання, дитина на-

вчається розповідати більш послідовно. Дитині цього віку треба читати оповідання, щоб вона їх переказувала. Для цього дуже підходять класичні твори для дітей К. Ушинського, Л. Толстого, М. Коцюбинського (наприклад, казки «Про двох цапків», «Дві кізоньки», «Десять робітників»).

Переказуючи, дитина вчиться художніх зворотів, вірно будувати речення.

Дитині 6—7 років треба вже давати вірші для розучування, але в дуже невеликій кількості. Вона легко запам'ятовує римований текст і вводить нові вирази в свою мову, привчається поступово відчувати красу рідної мови.

При такій увазі до мови дитина швидко розвивається, мова її стає змістовною, чистою, думки логічними, що дуже важливо для успішного навчання в школі.

Дитячий ляльковий театр

Т. КАРАМАНЕНКО

Самодіяльні лялькові театри набирають все більшого поширення в дитячих садках. Показ чевеликої сценки або просто звертання ляльки до дітей викликають у дітей велику радість і бажання самим влаштувати ляльковий театр.

Гра в театр проходить звичайно з великим піднесенням. Із столів діти роблять сцену, на якій вони щось зображують, а інші тим часом розставляють стільці для глядачів, влаштовують каси тощо.

Такі ігри в «театр» об'єднують дітей, вчать гратися колективно і сприяють розвитку їх творчих здібностей. Щоб ці ігри проходили успішно, треба забезпечити дітей всім необхідним, в першу чергу спеціальними ляльками, які надіваються на руку. Ці ляльки повинні бути зроблені на дитячі руки, щоб ними було зручно керувати. Пошити такі ляльки можуть діти старшої групи. Зрозуміло, в усій цій роботі керівна роль належить виховательці.

Щоб допомогти дітям пошити зайчиків, вихователька повинна сама вміти це робити. Для цього вона бере великі зовнішні викройки, призначені для шиття ляльок на руку дорослих (див. креслення викройок) і, керуючись поясненнями, поданими нижче, шиє ляльку-зайчику. Виготовивши ляльку, вихователька вчиться нею володіти. Потім відбувається знайомство зайчихи з дітьми.

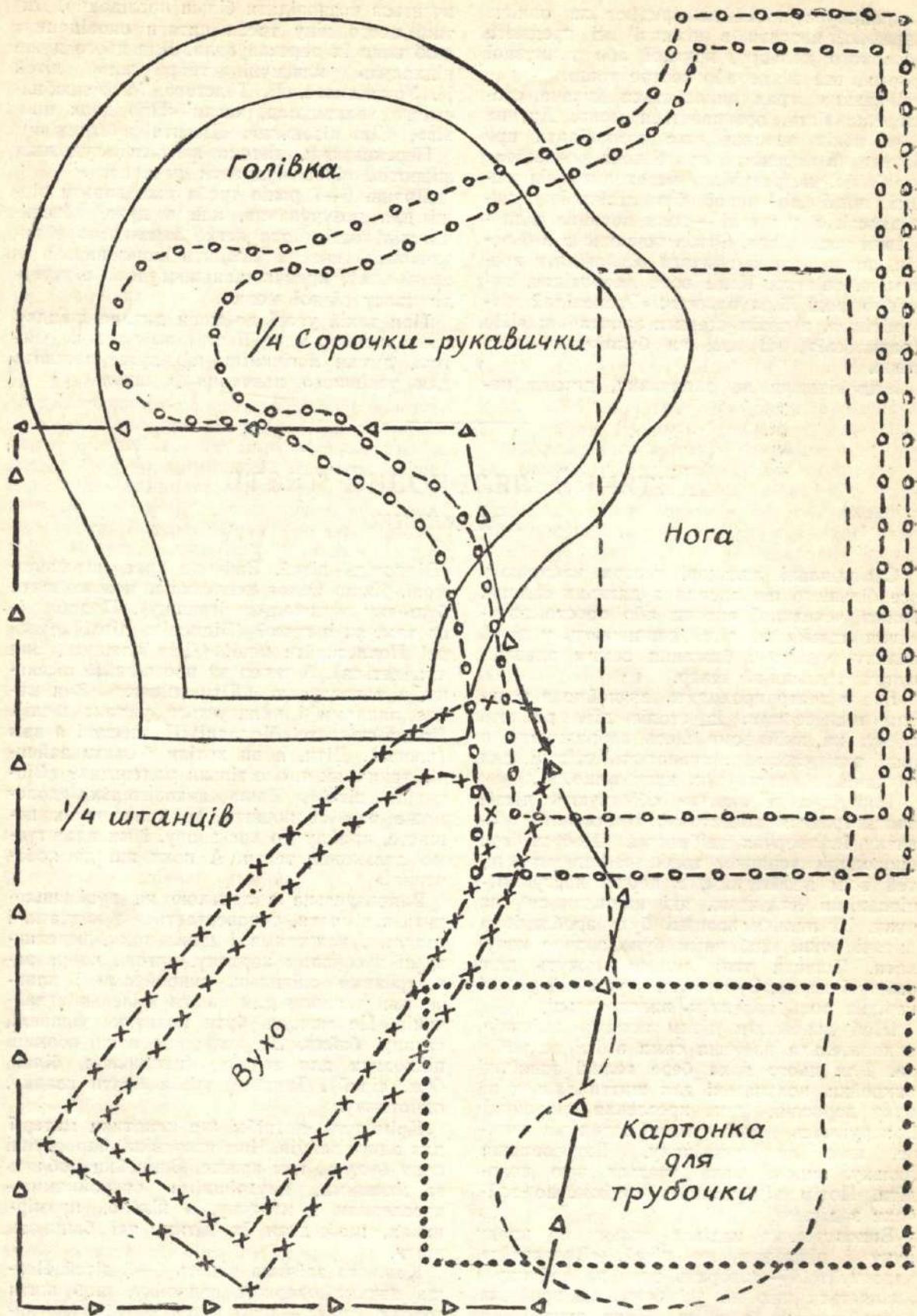
Вихователька надіває ляльку на праву руку і підходить до дітей. «Здрастуйте, здрастуйте!» — говорить вона за зайчиху і кланяється нею на усі боки. «Я прийшла познайомитися з вами. Мене звуть Зая. А у вас є іграшки-зайчики? (Відповідь дітей). Є? Покажіть мені. (Діти приносять іграшку-зайця і дають його зайчиси). Ваш зайчик схожий на мене. Тільки він не може розмахувати лапками, як я (розводить лапки в різні сторони), і не може ходити, бігати і стрибати. Він не може вклонитися вам, як я (вклоняється). А я ще можу грати на ксилофоні. Хочете послухати?

(Відповідь дітей. Зайчиха грає на ксилофоні. Якщо немає ксилофона, можна взяти будь-яку музикальну іграшку). Подобається вам, як я граю? (Відповідь дітей). Добре! Поплескайте мені! (Діти плещуть, Зая кланяється). А тепер ви проспівайте пісеньку, а я послухаю. (Діти співають. Зая махає лапками і похитується у такт пісні). Добре співаєте! Молодці! Поплещу і я вам (плеще). Діти, а ви хотіли б мати зайчиків таких, як я, але тільки маленьких? (Відповідь дітей). Ваша вихователька допоможе вам їх пошити. Я, коли ви їх пошиєте, прийду до вас знову, і ми влаштуємо ляльковий театр. А поки що до побачення!»

Вихователька з лялькою на руці виходить з кімнати, а повертається з нитками і голками, ножицями і шпильками, невеличкими кусочками картону, ватою, добре загостреними олівцями, викройками і клаптиками тканини для шиття маленьких зайчиків. Це можуть бути клаптики фланелі, сатину, байки. За кольором вони повинні підходити для зайців (наприклад, білий, беж, сірий). Тканину треба брати гладку, однотонну.

Крім того, потрібні ще клаптики матерії для одягу зайців. Чим яскравіші барвистіші вони будуть, тим краще. Викройки роблять за меншими, внутрішніми викройками — кресленням з картону, в кількох примірниках, щоб дати їх дітям, які бажають шити.

Кожного зайчика шиють 6—8 дітей. Перша дитина одержує викройку, щоб шити голову, друга — щоб шити тулуб у вигляді рукавички, яка надіватиметься на руку, третя і четверта — одержують по однаковій викройці, щоб пошити два вуха, п'ята — викройку для штанців або спіднички (для спіднички потрібний клаптик 15 × 30 см); шоста перемальовує викройку на картон, щоб зробити патронку-трубочку. Сьома і восьма — пошиють ноги за викройкою.

Крім викройок, вихователька роздає дітям добре випрасувані клаптики матерії за розміром трохи більші викройок, пропонує розкласти їх перед собою на столі (на дощечках) і накласти викройки так, щоб навкруги залишалось не менше сантиметра матерії. Далі обходить дітей і пе-

ревіряє, чи правильно вони поклали викройки, поправляє, якщо в цьому є потреба.

Потім вихователька кількома кнопками пришпилює викройку і матеріал до дощечки, пропонує дітям покласти на викройку ліву руку, а правою взяти олівець і обвести викройку. Щоб не зсовувати матеріал

олівцем і одержати точний рисунок, вихователька попереджає дітей, щоб вони не сильно натискували олівцем на матерію і міцніше притискували пальцями краї викройки до клаптика тканини. Можливо, що не всі діти зможуть виконати завдання. Це не має великого значення. Точно перевести треба тільки мордочку зайця.

Після того як обводка закінчена, кнопки і викройки знімаються і під клаптик з рисунком діти підкладають інший клаптик (трохи більший першого), щоб рисунок викройки вміщувався на ньому цілком вільно.

Якщо зайця шнють з грубого матеріалу, клаптик для ушей треба взяти з більш тонкого матеріалу, щоб вони не вийшли дуже товсті. Якщо немає підходящого, можна взяти тонкий білизняний клаптик і пофарбувати його в потрібний тон акварельною фарбою.

Коли все готове, вихователька перевіряє, чи правильно все зроблено, сколює клаптики кількома шпильками, дає дітям голки з подвійною ниткою й вузлом. Діти змутьють клаптики, а потім зшивають їх по лінії (визначеній олівцем) стебловим швом або вперед голкою, як хто вміє. Коли діти закінчать шити, вихователька пропонує їм закріпити нитку, тобто прошити кілька разів по одному місцю. Вихователька сама відрізає нитку і забирає у дітей голки. Потім дає дітям ножиці, щоб вони зрізали зайвий матеріал, трохи відступивши від шва (приблизно на дитячий палець). Далі діти розправляють шви і вивертають зшите.

Продовжуючи виготовлення ляльки, діти іншим разом набивають її невеликими шматочками вати: спочатку мордочку, передню частину голови, по можливості тугіше — носик, потім потилицю і бокові частини голови. Середина її і шия залишаються ненабитими.

Дитина, яка одержала викройку картонки для трубочки переводить її на картон, вирізує, згортає трубочкою по ширині шиї зайця, зшиває її, щоб вона не розкручувалась, і вставляє у середину голови так, щоб її нижній кінець збігався з краями матеріалу, з якого зшита голова. Трубочку треба закріпити в голові нерухомо.

Кінчики ушей після того, як діти їх ввернуть, розправляються олівцем або ножицями, підгинають всередину по лінії пунктира, збираються ниткою і пришиваються на потилицю.

Очі зайчикам можна вишити, розмалювати, а найкраще — прошити темні круглі або поздовжні гудзики.

Добре зробити зайцям вуса з товстих накрохмалених ниток. На кінчику носа приклеюється червоний або сірий трикутничок з матерії.

Після того як голова зайчика готова, до неї пришивається тулуб — рукавичка. Горловина рукавички заздалегідь підгинається, збирається ниткою і пришивається біля шиї. Щоб замаскувати місце з'єднання, зайчику можна зав'язати бантик.

Ноги набиваються тугою ватою до коліна, нетуго вище, і пришиваються до низу передньої частини рукавички.

Зайчисі ноги робити необов'язково. Вони

не будуть помітні під спідницею. Але за бажанням дітей їх можна зробити.

Клаптик для спідниці спочатку підрублюється, потім зшивається. Верх збирається і пришивається до рукавички. Зайчисі бажано зробити комірць або фартушок.

Штанці зшиваються спочатку по лінії 1-й, потім обидві половинки разом по лінії 2-й (див. рисунок). Низ штанців підрублюється. Верхня частина збирається на нитку і пришивається до низу переда сорочки. До задньої частини сорочки добре прошити смужку (20 см завдовжки) матеріалу, з якого пошити штанці. Вона прикриє руку дитини. За бажанням можна пришити до штанців бретельки. Це дуже прикрасить ляльку.

Тепер треба навчити дітей надівати ляльку на руку. Лялька надівається на праву руку: вказівний і середній пальці вставляються в трубочку в голові, великий — в ліву лапку, мізинець — в праву. Безіменний притискується до долоні. Після того як діти надінуть зайчиків на руку, дайте їм можливість погратися ними досхочу.

* * *

Для показу спектаклю лялькового театру, крім ляльок, потрібна ще сцена, на якій відбувається дія і за якою стоять ляльководи. Звичайно це буває ширма. Якщо дитячому садкові важко придбати її, то можна обмежитися однією передньою частиною ширми без божовин, порталів і завіси.

Для цього потрібні тільки три рейки завтовшки 4×4 см. Довжина однієї з них може бути від 1 м 60 см до 2 м, дві інші по 1 м 20 см. Крім цих рейок, потрібні ще два стільці, які ставлять один проти одного, сидінням назовні, спинками всередину. Одну з рейок прив'язують вертикально до правої ніжки і правої частини спинки другого стільця. Нижні кінці рейок повинні впритися в підлогу. Довга рейка прив'язується горизонтально до верхніх кінців двох перших рейок.

Якщо в дитячому садку є фізкультурні стояки, вони можуть замінити стільці і вертикальні рейки. Горизонтальна рейка прив'язується до них на 1 м 20 см від підлоги. В літніх умовах горизонтальну рейку можна прибити на цій же висоті між дерев'яною будовою і парканом або в іншому зручному місці.

На горизонтальній рейці на її верхній грані, в різних місцях робляться отвори. Слід виготовити також кілька паличок різної довжини від 8 до 25 см, один кінець яких повинен щільно входити в отвори на горизонтальній рейці. До цих паличок будуть прикріплюватися декорації, деталі оформлення та інші предмети, потрібні в спектаклі. Наприклад, щоб поставити на сцену бутафорський пеньок або кущ, беруть паличку і вставляють в отвір на планці, до неї прикладають пеньок або кущ так, щоб його низ впритул прилягав до планки, роблять помітку на паличці і прикріплюють (приклеюють або прибивають).

Щоб поставити на планку паркан, великий будинок або інший великий чи довгий

предмет, треба взяти дві палички і прикріпити їх до кінця.

До горизонтальної планки, яка звичайно називається грядкою, прибивається матеріал так, щоб він доходив до самої підлоги. Планка з отворами і прибитим до неї матеріалом є основною, головною, частиною сцени. Її треба зберігати в доброму стані. По закінченні роботи матеріал акуратно закручується навкруг планки і вкладається в спеціально пошитий футляр-чохол. Ляльки прибирають також в спеціальний ящик, в окремі мішечки або в один спільний мішок.

Після того як пошито ляльки і зроблено сцену для них, вихователька показує дітям, як лялька виходить на сцену, як її треба тримати, як нею діяти. Вихователька саджає дітей перед ширмою, сама заходить за ширму, надіває ляльку на руку і розповідає, як треба з лялькою поводитися.

«Лялька не повинна з'являтися на ширмі знизу, начебто з-під землі (показує). Вона йде здалеку (за 30—35 см від грядки). Ви спочатку вдалині бачите її волосся, потім всю голову, потім груди і тоді тільки, коли лялька підходить до грядки, її видно трохи вище колін. На цьому рівні вона повинна бути на ширмі весь час (показує). Лялька може переходити з місця на місце, тобто рівними, ритмічними, невеликими

підскоками або похитуванням з боку на бік, посувається вперед (показує). Лялька може і бігти. Під час бігу ті ж рухи роблять в більш швидкому темпі (показує). Лялька може привітатися з вами (киває однією головою), зробити поясний поклін (не опускаючи ляльку, згинає кисть своєї руки). Лялька плеше в долоні, сідає (показує — лялька трохи спускається і вихователька знизу, вільною рукою кладе ногу ляльки вздовж ширми, начебто лялька сіла і витягнула ногу).

Лялька може лежати, брати невеликі предмети (бере невеличкий кубик, сірникову коробку тощо). А тепер лялька виходить, тобто вона повертається до вас спиною і поступово віддаляючись, опускається і ховається зовсім».

Після цього вихователька пропонує 4—5 дітям зайти за ширму, надіти на руки зайчиків і проробити з ними те ж саме, що вони зараз бачили. Вона сідає перед ширмою, нагадує, які рухи повинні робити діти зайчиками, виправляє невірні або неточні рухи. Потім на зміну першим 4—5 дітям йде по черзі решта дітей.

Так вправляються з зайцями всі бажаючі діти.

Через кілька днів після повторення вправ можна прочитати дітям сценку «Веселі зайчата» і розучити її.

Веселі зайчата

Діти з ляльками-зайчиками в руках виходять і зупиняються перед ширмою, обличчям до глядача.

Діти. Взяли ми клаптіки матеріалу і зробили зайчиків. Ось вони (піднімають руки з ляльками, потім опускають і надівають на них ляльки).

Наділи їх на пальчики —
Ожили наші зайчики.

Их надели на пальчики —
Живими стали зайчики.

(роблять відповідні рухи і ховають руки з ляльками за спину).

1-а дитина. Увага!

2-а дитина. Увага!

3-я дитина. Увага!

Разом. Ми починаємо виставу! Зустрічайте наших зайчиків дружними оплесками! (Виходять. В центрі ширми, на деякій відстані один від одного, вискакують три зайчики).

1-й зайчик. Що там за шум?

2-й зайчик. Хто тут плескає в долоні?

3-й зайчик. Ой, страшно! (Ховаються вниз. Вихователька виходить з-за ширми і знаками показує, щоб діти поплескали ще).

Зайчики (вискакують знову). Що це таке?

Мама Зая (виходить на лівій стороні ширми). Це діти плескають в долоні, щоб ви починали виставу.

1-й зайчик. Діти...

2-й зайчик. чекають...

3-й зайчик. нашої вистави?

Всі (разом). Ура! Ура! Ура!

Стрибають. Потім вишиковуються в ряд, вздовж ширми.

І сильні, і сміливі,

Во всем всегда умелые,

(В такт слів йдуть
направо).

Веселі і грайливі.

Веселые и смелые,

В такт слів
йдуть наліво.

Хвости в нас коротенькі,

С хвостами коротышками,

(Повертаються спиною,
показуючи хвостики).

Ми зайчики маленькі.

Зовемся мы зайчишками.

(Кланяються глядачам).

Мама Зая.

В лісі під сосною

В лесу под сосною

Любимий наш дім.

Любимый наш дом.

Мурзилка.

І дружно і весело

Там весело, дружно

Всі разом.

Жити у нім.

Живем вчетвером.

Трохи відходять назад.

Вухастий (виходить вперед).

Я старший з братів
Називаюсь Вухастий.

Я старший из братьев —
Ушастым зовусь.

Відходить назад.

Мурзилка (виходить вперед).

Середній — Мурзилка.
Сміливий, пухнастий.

Я средний — Мурзилка.
Шалун, но не трус!

Відходить назад.

Пушок (виходить вперед).

Найменшого брата
Назвали Пушком.

Я — маленький самый,
Зовусь я Пушком.

Всі (разом).

Ми всі задоволені
Рідним ліском.

В лесу под сосною
Мы дружно живем.

Мама За а. Покажіть тепер, як ви робите зарядку... Пушок, найменший, стане першим, за ним Мурзилка, останнім — Вухастий. Так! Кроком руш! Раз, два, три... Раз, два, три... (*Зайчата марширують*). Стій! Поверніться обличчям до дітей. Починаємо.

Вправо, вліво повернись, Нахилися й підведись. Лапки вгору, лапки в бік. І на місці: скік та скік! А тепер почнемо біг, Не шкодуйте, зайці, ніг! Повільніше, не спішіть. Стій! І можна відпочить.	Вправо, влево повернись, Наклонись и поднимись! Лапки кверху, лапки в бок И на месте: скок да скок! А теперь бежим вприпрыжку... Молодцы мои зайчишки! Замедляем, детки, шаг, Шаг на месте. Стой! Ну, так!
--	---

Добре. Тепер помийте лапки і будемо їсти. Несіть ваші рушники. А я приготую воду (*приносять миску і глечик*).

Пушок (*підбігає до мами Заї*). Чур, я перший! (*Простягає лапки і відскакує*).

Ой, вода, напевне, холодна.

Мама За а. Нічого, нічого! Здоровішим будеш! (*Нахиляє глечик, наче ллє воду*).

Пушок (*підставляє одну лапку, трясє нею, наче струшуючи її, потім так само другу*). Все! Готово!

Мама За а. Зачекай! Вмивайся, як слід! (*Пушок вмивається і відбігає*).

Мурзилка. А тепер я! (*Вмивається швидко, добре*). Яка хороша вода!

Мама За а. Молодець! Добре вмиваєшся!

Вухастий. А тепер я!

Підходить до мами Заї, простягає лапки і плескає ними, наче під струмком.

Мама За а (*відходить*). Не бризкайся! Мийся і не пустуй! Тепер віднесіть рушники, несіть скатерть і сідайте їсти.

Зайчата виходять з рушниками, повертаються з скатертю, стелять її на грядці ширми і співають:

Любим все самі зробити, Помагають мамі діти.	Любим мы все делать сами Помогаем всегда маме.
---	---

Вносять глечик і миску.

Дзвінко пісеньку співай, Дружно мамі помагай!	Песню звонко запевай, Дружно маме помагай!
--	---

Вносять глечик і миску.

Мама За а. Сідайте їсти!

Зайчата (*сідають перед скатертю*).

Сидимо, сидимо: Що дадуть — усе з'їмо.	Мы сидим, мы сидим. Что дадут нам — все съедим.
---	--

Мама За а (*дає їм по морковці*). Іжте на здоров'ячко.

Зайчата начебто їдять моркву і поступово опускають її вниз, після чого кладуть лапки на скатерть.

Мама За а. З'їли! Добре! Приберіть скатерть і візьміть свої мітелочки. Треба підмести!

Зайчата (*виносять скатерть*).

Прибирай, прибирай, Дружно мамі помагай!	Убирай, убирай, Дружно маме помагай!
---	---

Повертаються з мітелками і підмітають на передньому плані.

Всі ми любим працювати, Любим мамі помагати, Прибирай, прибирай, Дружно пісеньку співай!	Нам работать, что играть, Любим маме помогать. Убирай, убирай, Дружно песню подпевай!
---	--

Мама За а. Молодці! Добре підмели. Віднесіть свої мітелки і візьміть корзиночки й сачки. В ліс зараз підемо.

Зайчата вибігають і повертаються з корзиночками і сачками.

На прогулянку підем, Сироїжок наберем. Плетені корзинки Свіжої малинки. Поспішай, поспішай, Дружно пісеньку співай!	На прогулку мы пойдем, Сыроежек наберем. Полные корзинки Принесем малинки. Ну, шагай, ну, шагай, Песню дружно подпевай (<i>виходять</i>).
--	--

З-за ширми виходять діти з ляльками-зайчиками на руках.

Потомились пальчики! Відпочиньте, зайчики!	Уж устали пальчики! Отдохнут и зайчики!
---	--

Вистава закінчена. До побачення.

Виходять за ширму і знімають ляльок з рук.

Т. КАРАМАНЕНКО,
О. ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ

Городники

Грають ляльки: Пес Бублик, Кіт Мурко, Матрьошка.

Пес (*входить з Котом*). Дивна річ! Я бачив, як діти навесні картоплю саджали: вириють ямку, покладуть туди одну маленьку картоплину і заріють її. А восени замість однієї маленької картоплинки багато великих викопують.

Кіт. Що ти кажеш, Бублику? Невже правда?

Пес. Я не люблю казати неправду. Я з ними ходив на город і сам бачив.

Кіт. Як цікаво! Покладуть одну маленьку, а викопують багато великих. Бублику, давай також що-небудь посадимо. А що, як посадити один маленький горщечок сметани? Невже виросте багато великих? Ах, Бублику, я й увияти собі не можу, як це було б добре!

Пес. Так! І якщо посадити одну солодку кісточку, а потім викопати багато!

Кіт. Нічого балакати, беремося за діло. Я біжу за сметаною, а ти — за кісткою.

Виходять у різні сторони.

Пес (*повертається з кісткою*). Яка смачна кісточка! З'їв би її зараз, та не можна. Посаджу її і у мене буде багато таких. Ось тоді поїм!

Кіт (*виходить з горщечком*). Ось і я. Ну, Бублику, копай швидше ямку. (*Пес копає. Кіт ходить біля нього і заглядає в ямку*).

Пес.

Я копаю, земельку розпушую,
В землю кістку саджу і притрушую.
Як зберу я кісток урожай,
Ти у гості тоді завітай!

Я копаю, копаю лопаткою,
Посажу в землю косточку сладкую,
Много виростет вкусных костей!
Ты ко мне приходи, котофей!

Кіт.

Кісточок? Непогано. Ну що ж?
Друга я почастую також —
Я сметани зберу урожай.
Ти копай! І скоріше копай!

Много будет костей? Ну и что же.
Я смогу угостить друга тоже.
Я сметаны сниму урожай.
Ты копай, поскорее копай!

Разом (*пританцьовуючи*).

Ой-ля-ля, ой-ля-ля, ой-ля-ля,
Тут хороша, родюча земля!

Тра-ля-ля, тра-ля-ля, тра-ля-ля,
Здесь хорошая очень земля.

Пес. Готово. Де моя кісточка?

Кіт. Спочатку посадимо мою сметану.

Пес. Ні, Мурку. Спочатку мою кісточку. Я кладу її в ямку і закопую. Тепер я беру палицю, втикаю її в землю, вішаю дощечку і на ній пишу: солодка кісточка.

Кіт. Бублику, милий. Вирий тепер ямку для мене. У тебе це так добре виходить!

Пес. Гарзд! Тепер посадимо твою сметану (*швидко копає*). А ти піди пошуй палицю і дощечку. (*Кіт виходить. Пес копає і співає*).

Ой-ля-ля, ой-ля-ля, ой-ля-ля,
Тут хороша, родюча земля.

Тра-ля-ля, тра-ля-ля, тра-ля-ля,
Здесь хорошая очень земля!

Кіт (*вбігає*). Ось і палиця і дощечка. (*Пес бере горщечок*). Ні, Бублику, я сам хочу посадити. Дай горщечок. (*Бере горщечок, ставить його в ямку. Пес закопуює. Кіт ставить палицю, вішає на неї дощечку і пише: Сметана*).

Пес. Ось і посадили!

Кіт. А швидко це виросте?

Пес. Швидко тільки казка розповідається! Тепер ми підемо додому і прийдемо сюди через кілька днів.

Кіт. Це дуже довго! Я завтра прийду (*виходять*).

Матрьошка. Хто це тут палиці з дощечками поставив? (*Читає*). Солодка кісточка! Сметана! Нічого не розумію. Діти, що це значить? (*Діти розповідають*). Пес посадив кісточку, а Кіт сметану? Та ось вони й самі йдуть. Сховаюсь і подивлюсь, що вони будуть робити. (*Ховається. Входять Пес і Кіт. Ходять біля палиць і дивляться на землю*).

Пес. Ось тут посаджена кісточка, але поки що нічого не росте.

Кіт. Та й на місці сметани також нічого немає.
Пес. Мурку, напевно, треба полити. Я бачив, діти поливали. Біжимо принесемо води.

Виходять. Повертаються з лійкою. Поливають і співають.

Ой-ля-ля, ой-ля-ля!
Тут хороша, родюча земля!

Тра-ля-ля, тра-ля-ля,
Здесь хорошая земля!

Пес. Ну тепер швидко виросте!

Матр'юшка *(виходить)*. Ой, які ви дурні! Хто ж саджає кістки та сметану?

Пес і Кіт. Ми саджаємо!

Матр'юшка. Та у вас нічого не виросте! Ось запитайте дітей, якщо не вірите.

Пес. Діти, у вас город у дитячому садку є? *(Відповідь)*. А ви... кістки... сметану... цукерки... печиво ніколи не саджали? *(Відповідь дітей)*. І ніколи не бачили, щоб їх саджали? *(Відповідь дітей)*.

Кіт. А ми посадили!

Матр'юшка. Саджати можна лише те, що росте! Приходьте на город, коли діти там працюватимуть, то й повчитесь у них!

Т. КАРАМАНЕНКО,
С. ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ

Зайчикова тьотя

Грають ляльки: Зайчик, собака Бублик, Лисиця.

Зайчик *(ходить з носовою хустинкою, витирає сльози)*. Завтра з'їсть мене Лисиця. Вона так і сказала: Зайчику, завтра я тебе з'їм! Що робити, що робити? Тікати? Але куди? *(Входить собака Бублик)*. Лисиця однаково скрізь знайде і з'їсть. *(Плаче)*.

Бублик *(підходить до Зайчика)*. Сльозами горю не зарадиш, Зайчику! Не плач, а краще подумаємо, як тобі від Лисиці врятуватися. *(Втішає його)*.

Зайчик *(схлипує)*. Що ж я можу придумати? Лисицю не обдуриш.

Бублик. Так, Лисиця хитра. *(Ходить по ширмі)*. Добре. Я допоможу тобі. *(Пауза)*. Іди зараз же до Лисиці...

Зайчик *(злякано стрибає вбік)*. Я... сам до Лисиці? *(Тремтить)*.

Бублик. Так, іди до Лисиці і скажи, що захворіла твоя тьотя...

Зайчик. Та у мене немає ніякої тьоті...

Бублик. То дрібниця. Прийдеш назад і побачиш хвору тьотю. Та скажи Лисиці, що твоя тьотя просить вилікувати її.

Зайчик. Але ж Лисиця мене з'їсть!

Бублик. Ні, вона попросить тебе одвести її до твоєї тьоті. Лисиця хитра, а ми з тобою будемо ще хитріші.

Зайчик. Гаразд. Іду. Ой, як страшно! *(Тремтить. Далі підходить до краю ширми й кричить)*. Лисице-е-е! Де ти? Лисице-е-е... *(Собака Бублик тим часом виходить)*.

Лисиця. Ось я. *(Виходить з протилежного боку)*. Хто мене кличе? *(Зайчик повертається до Лисиці і відступає від неї)*. Чи не ти мене кликав?

Зайчик. Так... я. Я тебе шукав.

Лисиця. Навіщо ж я тобі потрібна? *(Оглядається по боках)*. А чи немає тут поблизу собаки? *(Підходить до краю ширми і дивиться на всі боки)*.

Зайчик *(оглядається)*. Ні... Здається, немає.

Лисиця. Він весь ранок за мною ганявся. *(Оглядаючись, переходить на другий край)*. Тільки завдяки хитрощам мені пощастило від нього втекти. *(До Зайчика)*. Так що тобі од мене треба?

Зайчик *(тремтить)*. Моя тьотя захворіла і послала мене до тебе, просить, щоб прийшла і вилікувала її.

Лисиця. Твоя тьотя? Послала до мене, щоб я її вилікувала? *(Сміється)*.

Зайчик. Так... вона захворіла...

Лисиця. Гаразд. Піду, полікую і... вилікую. Веди мене до твоєї тьоті. *(Виходять)*.

На ширмі з'являється собака Бублик. На голові у нього хустка, яка закриває всю морду. В лапах — ковдра.

Бублик. Що ж, буду зайчиковою тьотєю. *(Лягає і вкривається ковдрою)*.

Входять Зайчик і Лисиця. Підходять до собаки. Той стогне.

Зайчик. Ось моя тьотя. Тьотю, Лисиця прийшла лікувати тебе.

Лисиця *(жваво)*. А вже вилікую, обов'язково вилікую! *(До Зайчика)*. А ти йди звідси. *(Зайчик вибігає. Собака стогне)*.

Лисиця *(нахиляється над собакою)*. Нічого, нічого, скоро все мине. Та не стогни так! Мені це не подобається. Не така вже ти й хвора. Зараз я буду тебе лікувати.

Стягує ковдру. Собака стрибає, скидає з голови хустку і хапає Лисицю.

Бублик. Тепер ти від мене не втечеш! *(Нападає на Лисицю)*.

Лисиця. Мене, Лисицю, перехитрили! *(Відбивається)*.

Бублик. Тепер не втечеш!

Собака гарчить, Лисиця скавучить. Борючись, обое відходять на задній план і ховаються.

Т. КАРАМАНЕНКО,
С. ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ

Оце фокус

Грають ляльки: Собака, Кіт, Матрьошка.
На ширмі лежить собака, поклавши морду на лапи. Кіт сидить та умивається. Збоку — велика бочка.

Кіт. І хто це придумав тобі таку кличку: Бублик? Я чув, собак зовуть Трезор, Барбос, Сірко, Полкан. А то Бублик! Бу-у-ублик. Смішно! *(Сміється)*. Дуже смішно і некрасиво.

Собака. А тебе зовуть Мурко! І я не сміюся!

Кіт. Та це ж так ласкаво! Так ніжно! *(Продовжує умиватися)*.

Собака. До того ж і не в кличці справа.

Кіт. А в чому? *(Повертається до Бублика)*.

Собака. В тому, хто що робить!

Кіт *(підходить до Бублика)*. Що ж ти таке особливе робиш?

Собака. Та нічого особливого! Я вартую дім свого хазяїна.

Кіт. Яка важка робота! *(Відходить від Бублика. З насмішкою)*. Знай тільки — гавкай безупину, а більше ти ні на що не здатний.

Собака. А ти?

Кіт. О, коли я захочу, то все зробити можу! *(Пауза)*. Ось візьму та й перетворю тебе в черв'яка!

Собака. Мене? В черв'яка? А ну перетвори!

Кіт *(розгублено)*. Мені... жаль тебе. Тоді тебе з'їсть перший-ліпший горобець. *(Поважно)*. А сам я можу перетворитися на тигра — великого красивого тигра... *(Пихато прогулюється вздовж ширми)*.

Я що захочу, те й утну,
Знайду в собі силищу,
Слона і лева проковтну
І носорога знищу!

Я все могу, что захочу,
Смотри меня не трогай!
Слона и льва я проглочу
И даже носорога!

Собака. Ти диви який! Це не про тебе недавно передавали по радіо?

Кіт. Напевне, про мене. Це цілком можливо.

Собака. Передача так і називалася — «Кіт-хвалько».

Кіт. Ні, це не про мене, а про іншого kota.

Собака. Мені здається, що ти багато говориш, а зробити навіть дрібницю не вмєш. *(Підводиться, підходить до Кота)*.

Кіт. Я все можу!

Собака. Ось стоїть бочка. Чи зможеш ти залізти в неї?

Кіт. Залізти в цю бочку? Ха-ха-ха! В одну мить!

Собака. А ну спробуй! (Підходить до бочки і відкриває кришку). Рахую до трьох: один, два...

Кіт (з розгону стрибає в бочку). Три!

Собака (швидко накриває бочку кришкою). Молодчина! Це ти зумів!

Кіт (з бочки). Бачиш, я заліз.

Собака. Залізи заліз, а як вилізеш звідти — не знаю. Зараз я приб'ю кришку (б'є лапою по кришці), п'ять, шість, сім, вісім... От і все, тепер вилазь! (Ходить навкруги бочки).

Кіт. А як я вилізу, якщо ти приб'єв кришку?

Собака. Ти ж щойно говорив, що все умієш...

Кіт. Бублику, любий, хороший, випусти мене!

Собака. Може й випущу. Але спочатку посидь в бочці, подумай, як негоже вихвалитися. Тому коли я стукатиму, ти повинен кричати з бочки: «Я — Кіт-хвалько».

Кіт. Нізащо!

Собака. Що ж, сиди в бочці! (Поклав на бочку передні лапи).

Кіт. Гаразд! Я згодний.

Собака (стукає по кришці бочки, прислухається). Чому ж мовчиш? Хіба ти не чуєш стуку?

Кіт (з бочки, тихо). Я Кіт-хвалько.

Собака. Правильно! Тільки голосніше! (Стукає).

Кіт. Я Кіт-хвалько!

Собака. Цілком вірно.

Матр'юшка (входить). Бублику, що ти робиш коло бочки?

Собака. Ходи сюди, Матр'юшко! Це — незвичайна бочка.

Матр'юшка (підходить). Чим же вона незвичайна?

Собака. Стукни по кришці, тоді дізнаєшся!

Матр'юшка стукає.

Кіт. Я Кіт-хвалько!

Матр'юшка стукає. Кіт відповідає.

Матр'юшка. А можна поглянути на Кота-хвалька?

Собака. Будь ласка! Раз, два, три! (Знімає кришку). Гей, вилазь швиденько, Кіт-хвалько!

Кіт (вистрибує з бочки). Неподобство! Я цього не потреплю! Ф-р-р-р! Б-р-р-р! (Вибігає).

Собака. Бачила?

Матр'юшка. Бачила. Оце фокус!

Собака.

Котячі баечки не раз
Доводилось нам чути.
Хай зрозуміє кожен з нас:
Хвальком погано бути!

Вот как расхвастался наш кот,
Да испугался крышки!
А из ребят любой поймет
Быть плохо хвастунишкой!

Т. КАРАМАНЕНКО,
С. ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ

Петрушка
і
Кирюшка

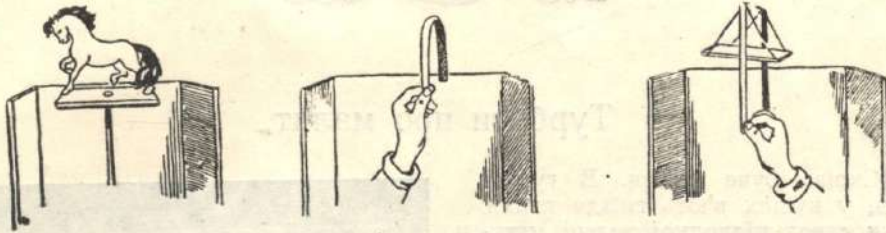
Беруть участь: Петрушка, Кирюшка, Вершник на коні, Собака з обручем, Заєць з металофоном, два Ведмеді на гойдалці.

Петрушка. Здрастуйте, дітки! Ви, звичайно, мене впізнали. Я — ваш старий знайомий, Петрушка, і шукаю свого друга Кирюшку. Ви його тут не бачили? Ні?

Де ж він? Зараз я його знайду. (Шукає по ширмі і заглядає вниз, поклавши ногу на ширму. З другого боку ширми виглядає Кирюшка).

Кирюшка (пошепки). Діти, ви не бачили тут мого друга Петрушку? Скажіть тихо, щоб він бува не почув. (Незалежно від відповіді глядачів підкрадається до Петрушки, смикає його за ногу й ховається).

Петрушка. Хто це мене смикав за ногу? Ви не бачили? Мабуть, то мені тільки здалося. Піду знову шукати Кирюшку.

Кирюшка (з'являється на ширмі). Т-с-с... (Махає дітям рукою, щоб вони мовчали, і знову, підкрившись, смикає Петрушку за ногу).

Петрушка. Ой-ой-ой! Знову хтось мене за ногу смикнув. Хто ж це зі мною грається? Діти, я причаюсь, а як тільки хтось смикне мене за ногу — я одразу й схоплю його. Тільки ви сидіть тихо-тихо. (Лягає на ширму).

Підкрадається Кирюшка і тягне його за ногу.

Петрушка схоплюється і ловить його.

Петрушка. А, це ти, пустун! Діти, це мій давній друг Кирюшка. Ми з ним живемо дуже дружно. А ви дружно живете? (Відповідь глядачів). Також дружно? Що ж, тоді послухайте — ми заспіваємо вам пісеньку, яка так і називається «Дружні діти». (Музика А. Разорьонова. Якщо діти знають пісню, вони співають разом з акторами).

Петрушка. Кирилко, давай повеселимо дітей і покажемо їм цирк.

Кирюшка. Давай покажемо.

Петрушка. Хочете, діти, подивитися цирк? (Відповідь). Цирк відкривається...

Кирюшка. Вистава починається...

Петрушка. Перший номер нашої програми — виступає бравий Вершник!

Під пісню «Бравий вершник», муз. М. Красева, виїжджає верхи на коні Вершник. На заспів він скаче вздовж ширми, з одного краю до іншого, на приспів — кружляє вправо і вліво в кутках ширми. Таким чином, поки виконуються три куплети, рухи повторюються тричі в різних кутках. Закінчується музика — Вершник вклоняється разом з конем і виходить.

Пісню співають — за ширмою вихователі, а також глядачі, якщо знають її.

Петрушка. Наступний номер нашої програми...

Кирюшка (перебиває його). Зачекай, Петрушко! Ти вже оголошував. Тепер буду я.

Петрушка. Ні, я!

Кирюшка. Ні, я!

Посварившись, сідають на ширмі спиною один до одного. Пауза. Потім обидва одночасно повертаються і швидко відвертаються. Повторивши це два-три рази, сміються і починають розмовляти.

Петрушка. Не будемо сваритися.

Кирюшка. Адже ми дружні хлоп'ята. (Обнімаються). Зараз виступлять два Ведмеді на гойдалці.

Під веселу польку гойдаються на гойдалці двоє ведмежат.

Петрушка. Подивіться, діти, як наш Бобик уміє стрибати крізь обруч.

Петрушка тримає обруч, крізь який під веселу польку стрибає собака, кожного разу пританцьовуючи перед обручем. З кожним стрибком він гавкає.

Кирюшка. А тепер наш Заєць-музикант виконає нам на металофоні народну мелодію.

Вихователька або хтось із дітей грає за ширмою на металофоні, а на ширмі Заєць з бутафорським металофоном ударяє паличкою в ритм.

Петрушка. Кирюшко, давай і ми з тобою потанцюємо для дітей.

Танцюють український гопак. Стоячи рядом, обличчям до глядачів, нахиляються вправо і вліво 8 раз. Потім розходяться по краях ширми і сходяться, пританцьовуючи, обличчям один до одного. На середині ширми нахиляються в різні боки 8 раз.

На другу частину музики беруть один одного за праву руку, кружляють, а лівими помахують. Потім навпаки — помахують правими руками.

Петрушка. Вистава закінчилася. До побачення, дівчата — розпрощатись нам пора!

Під звуки маршу Петрушка з Кирюшкою проходять по ширмі два-три рази, помахуючи руками. Виходять.

Г. ОРЛОВА